

מאיירס-ג'וינט-ברוקדייל
MYERS-JDC-BROOKDALE
مایرس - جوینت - بروکدیل

מרכז אנגלברג לילדים ולנוער

מנט"ה - תוכנית תמיכה לתלמידי מסלול טכנאים והנדסאים: מחקר הערכה

רות ברוך-קוברסקי ■ אורי פיגורה-רוזנצוויג ■ דליה בן רבי

המחקר הוזמן על ידי ג'וינט ישראל-אשלים ומומן בסיועה

מנט"ה - תוכנית תמיכה לתלמידי מסלול טכנאים והנדסאים: מחקר הערכה

רות ברוך-קוברסקי אורי פיגורה-רוזנצוויג דליה בן רבי

המחקר הוזמן על ידי ג'וינט ישראל-אשלים ומומן בסיועה

עריכת לשון : רעיה כהן
תרגום לאנגלית (תקציר ותמצית מנהלים) : אוולין איבל
עיצוב גרפי : ענת פרקו-טולדנוו

מכון מאירס-ג'וינט-ברוקדייל

מרכז אנגלברג לילדים ולנוער

ת"ד 3886

ירושלים 9103702

טלפון : 02-6557400

פקס : 02-5612391

כתובת האינטרנט : brookdale.jdc.org.il

עוד פרסומים של המכון בנושא

ברוך-קוברסקי, ר., קונסטנטינוב, ו. ובן רבי, ד. (2018). קציני הביקור הסדיר (הקב"סים) בישראל- ניתוח מידע מעשר שנות עבודה עם תלמידים נושרים ונושרים סמויים (קובץ הקב"ס-נט 2005-2015). דמ-766-18

בן סימון, ב. וכאהן-סטרבצ'ינסקי, פ. (2017). מעבר לעולם העבודה : מדיניות ותכניות לבני נוער וצעירים בסיכון- סקירת ספרות.

בן סימון, ב. וכאהן-סטרבצ'ינסקי, פ. (2016). תכנית הכנה לעולם העבודה : לקחים מספרות המחקר ולמידה מתכנית "מית"ר הבית של סוזן". דמ-735-16

בן רבי, ד., ברוך-קוברסקי, ר., נבות, מ. וקונסטנטינוב, ו. (2014). הנשירה הסמויה בישראל : בחינה מחודשת של ניתוק בקרב תלמידי בתי הספר. דמ-686-14

את הפרסומים אפשר להוריד ללא תשלום מאתר המכון : brookdale.jdc.org.il

תקציר

רקע: בישראל קיימת מערכת השכלה על-תיכונית טכנולוגית שמציעה לימודי י"ג-י"ד בטכנאות-הנדסה במסגרת מכללות, המיועדת לבוגרי בתי הספר התיכוניים שלמדו במגמות מתאימות בנתיב טכנולוגי. תוכנית מנט"ה פועלת לספק לתלמידים בבתי ספר בפקוח משרד העבודה והרווחה, בעלי פוטנציאל להמשך לימודים במכללה טכנולוגית, תמיכה לימודית, רגשית וחברתית לאורך לימודיהם בתיכון ובמכללה. תמיכה זו מסייעת להם להתמודד עם אתגרי הלימודים ועם דרישות המסלול המקצועי, ובאמצעותה התוכנית מנסה להגדיל את מספר בני הנוער המשתלבים במסלול י"ג-י"ד שבמכללות ולהגדיל את אחוז הזכאים לדיפלומה בתום הלימודים. התוכנית גובשה על ידי ג'וינט ישראל-אשלים בשיתוף "הזנק", משרד החינוך ומשרד הכלכלה (ואחר כך משרד העבודה והרווחה) וכן על ידי רשתות החינוך המפעילות את בתי הספר.

מטרות המחקר: מחקר ההערכה נערך בשנים תשע"ו-תשע"ז. המחקר נועד ללוות את יישום תוכנית מנט"ה בהערכה מעצבת, כדי לאפשר את שיפורה במהלך הפעלת הפיילוט ולהצביע על המידה שבה השיגה את מטרותיה, כבסיס להחלטה על המשך הפצתה.

שיטת המחקר: המחקר כלל 22 ראיונות עומק חצי מובנים עם בעלי מקצוע השותפים לתוכנית, 6 קבוצות מיקוד לתלמידי התוכנית, סקר כמותי, שנעשה באמצעות שאלון, לתלמידי י"ב-י"ד וכן ריכוז נתונים מנהליים ממנהלי התוכנית.

ממצאים: תוכנית מנט"ה היא תוכנית צומחת ומשתנה. היא יצאה לדרך בשנת תשע"ג עם 3 בתי ספר ו-3 מכללות, ועד שנת תשע"ח התרחבה ל-7 בתי ספר ו-5 מכללות. גם אוכלוסיית היעד לתוכנית הורחבה לשכבות ומגמות נוספות בבתי הספר. מתוצאות הסקר לתלמידי י"ב-י"ד עולה כי בכל אחד משלושת המענים המרכזיים של התוכנית (סיוע לימודי, פעילות חברתית ושיחות עם הרכזת) משתתפים כ-70% מתלמידי התוכנית; 40% מהתלמידים משתתפים בכל שלושת המענים.

מהנתונים המנהליים שנאספו על ידי מפעילי התוכנית עולה כי 50% מתלמידי י"ב שהשתתפו בתוכנית בשנת תשע"ו המשיכו בשנת תשע"ז ללימודי י"ג, ו-58% מתלמידי מנט"ה שבשנת תשע"ו היו בכיתה י"ג סיימו את לימודיהם עם דיפלומה. שינויים רבים בתוכנית, משנה לשנה, והעדר קבוצת השוואה, מקשים לאתר את השפעתה על הישגים אלו.

התרומות המרכזיות של התוכנית בעיני המרואיינים במחקר מתמקדות בסיוע לתלמידים להשלים את חובותיהם בבחינות הבגרות וכן בחיזוק תחושת המסוגלות וביצירת תמונת העתיד של משתתפיה. ממצאי המחקר גם מצביעים על תחומים שכדאי להמשיך ולשפרם, ובהם: צורך בהגדרה ברורה של אוכלוסיית היעד והתשומות הניתנות לה, שיפור מוכנות התלמידים למעבר למכללה והגדרת היקף תפקיד הרכז עקב העומס על עבודתו.

סיכום: תוכנית מנט"ה היא תוכנית ייחודית במערך התמיכה הניתן בבתי הספר בפקוח משרד העבודה והרווחה, והיא חלק ממערך הסיוע והתמיכה בתלמידים במצבי סיכון שעזבו את מסגרות החינוך העיוניות ועברו למסגרות מקצועיות בפקוח משרד העבודה.

תמצית מנהלים

רקע: בישראל קיימת מערכת השכלה על-תיכונית טכנולוגית המיועדת לבוגרי בתי הספר התיכוניים ומציעה לימודי טכנאות-הנדסה, בכיתות י"ג-י"ד, במסגרת מכללות טכנולוגיות. מסלול זה נמצא בפיקוח ובאחריות של משרד החינוך, וקבלת כל אחד מסוגי הדיפלומות מותנית בעמידה במבחני ההסמכה והכנה של פרויקט מקצועי ובעמידה בדרישות משרד החינוך. אל המכללות האלה יכולים להגיע תלמידים שסיימו לימודיהם בנתיב טכנולוגי בבתי ספר תיכוניים בפיקוח משרד החינוך או תלמידים שסיימו לימודיהם במגמות רלוונטיות בבתי הספר שבפיקוח משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים (להלן: משרד העבודה).¹ רוב התלמידים מגיעים אל בתי ספר אלו לאחר שעזבו את מערכת החינוך העיונית וחוו קשיים לימודיים וקשיי הסתגלות. בתי הספר המקצועיים, כלומר בתי הספר שבפיקוח משרד העבודה, נותנים לתלמידים מעטפת רחבה של יועצים ופסיכולוגים ושעות הוראה ייחודיות. במכללות הצמודות לבתי הספר המקצועיים בפיקוח משרד העבודה אין מערך סיוע לימודי שיכול לתת מענה לתלמידים שהגיעו למכללה טרם השלמת כל בחינות הבגרות הנדרשות, ואין כמעט משאבים חיצוניים המשולבים בבית הספר לקידום תלמידים אלו.² זוהי אחת הסיבות לכך שלא מעט מהתלמידים אינם מסיימים את לימודי המכללה עם דיפלומה כלשהי (טכנאי או הנדסאי).

מעטים מהתלמידים בבתי הספר המקצועיים מסיימים את כיתה י"ב בהישגים הנדרשים כדי להמשיך ללימודים מקצועיים מתקדמים ולהתקבל ללימודים במכללות הטכנולוגיות. כמו כן, המעבר מהתיכון למכללות אלו כולל קפיצת מדרגה בדרישות הלימודיות וצמצום ניכר במעטפת התמיכה, והוא מהווה חסם משמעותי עבור בני נוער אלו – בהישארות במסלול זה ובסיומו בהצלחה.

תוכנית מנט"ה: בעקבות מצב זה החליטו בעמותת אשלים לפתח את תוכנית התמיכה בתלמידים – מנט"ה (מסלול נוער טכנאים והנדסאים). מנט"ה פועלת בבתי ספר בפיקוח משרד העבודה שלצידם פועלות מכללות טכנולוגיות (בפיקוח משרד החינוך). תפקידה של מנט"ה ללוות את התלמידים לאורך לימודי התיכון (עד סוף כיתה י"ב) והמכללה (כיתות י"ג ו-י"ד) עד להשגת דיפלומה של טכנאי / הנדסאי. התוכנית מבקשת ליצור מעטפת לימודית-חברתית-רגשית-כלכלית שתתמוך בתלמידים ותאפשר להם להתגבר על חסמי הכניסה למכללה ולאחר מכן תיתן להם כלים להתמודד עם אתגרי הלימודים ועם דרישות המכללה. באמצעות אלה התוכנית מנסה להגדיל את מספר בני הנוער המשתלבים במסלול הלימודים בכיתות י"ג-י"ד ולהגדיל את אחוז הזכאים לדיפלומה בתום הלימודים. בבסיס התוכנית עומדת התפיסה שמסלול טכנאים-הנדסאים יכול להוות מסלול שישפר את סיכוייהם של בני נוער וצעירים במצבי סיכון לצאת ממצב הסיכון ושייצור בעבורם אופק השכלתי ותעסוקתי. "אשלים" מובילה את הפעלת תוכנית מנט"ה

---

¹ המחקר החל להתבצע כאשר בתי ספר אלו היו בפיקוח משרד הכלכלה. בשנת תשע"ז עברו בתי הספר לפיקוח משרד העבודה.

² תוכנית תהלי"ה של משרד החינוך נותנת מענים לתלמידי המכללות, אך היקפה מצומצם והיא אינה פועלת במכללות המשתתפות בתוכנית.

בשיתוף "הזנק", משרד החינוך ומשרד הכלכלה/העבודה וכן עם רשתות החינוך המפעילות את בתי הספר. לתוכנית שלושה רכיבים מרכזיים: תגבור לימודי, תמיכה רגשית-חברתית וליווי של הרכזות.

התגבור הלימודי נעשה בבתי ספר שונים בשלוש דרכים מרכזיות: קבוצות קטנות או תגבור פרטני בשעות קצה (לפני או אחרי שעות הלימודים), קבוצות קטנות או תגבור פרטני במהלך שעות הלימודים (הוצאת תלמידים משיעור או פעילות), פיצול כיתות (אפשרי רק כאשר מדובר על השתתפות של כל תלמידי הכיתה). תלמידי המכללה מקבלים סיוע לימודי נפרד או משולבים בסיוע הניתן לתלמידי התיכון, ומקבלים סיוע ממוקד במקצועות הלימוד הנדרשים למקצוע הנבחר.

התמיכה הרגשית-חברתית מלווה את תלמידי מנט"ה החל מכיתה י' ועד סיום כיתה י"ד. לתמיכה זו מטרות שונות, ובהן חיזוק מוטיבציה ותחושת מסוגלות, יצירת תמונת עתיד, גיבוש הקבוצה והצבת דמות מחנך עבור תלמידי המכללה. מטרות אלה מתכנסות יחד לצורך בהעצמת התלמיד ויצירת מעטפת תומכת למעבר ללימודי י"ג-י"ד וסיומם עם דיפלומה. הפעילות הרגשית-חברתית נשענת על שני רכיבים מרכזיים: האחד הוא הרכזת עצמה והשיחות האישיות שהיא מנהלת עם תלמידי התוכנית, והשני הוא הפעילויות המובנות המיועדות לקבוצת תלמידים.

הרכזת היא דמות ייחודית המלווה את התלמידים, מהווה בעבורם "כתובת" זמינה לפניית, עוקבת אחר מצבם ומציעה להם תשומת לב, תמיכה והכלה.

מטרת המחקר: מטרת המחקר הייתה ללוות בהערכה מעצבת את יישום תוכנית מנט"ה, כדי לאפשר את שיפור התוכנית במהלך הפעלת הפיילוט וכן כדי להצביע על מידת השגת מטרותיה; זאת כדי שממצאי המחקר ישמשו בסיס להחלטה על המשך הפצתה של התוכנית. להלן שאלות המחקר המרכזיות: מה הם מאפייני התלמידים המשתתפים בתוכנית מנט"ה? כיצד מיושמים רכיבי התוכנית? מה הן תרומות התוכנית בעיני בעלי התפקידים המעורבים בהפעלתה והתלמידים המשתתפים בה והאם הם שבעי רצון ממנה? האם הושגו מטרות התוכנית, כפי שהגדירו אותן מפעיליה?

מערך המחקר: המחקר נערך בשני שלבים בשנות הלימודים תשע"ו-תשע"ז. השלב הראשון בוצע במהלך תשע"ו וכלל 5 בתי ספר שפעלו בתוכנית לפחות שנה. נעשו בו 18 ראיונות עומק חצי מובנים עם בעלי תפקידים מרכזיים בתוכנית ובבתי הספר והמכללות שבהם היא פועלת: רכזות מנט"ה בבתי הספר, רכזי המכללות שבהן מנט"ה פועלת, מנהלי בתי הספר, מנהלות התוכניות מטעם "אשלים" ו"הזנק", נציגים ממשרדי החינוך והעבודה. השלב השני בוצע במהלך תשע"ז, והוא כלל רכיב איכותני ורכיב כמותי. במסגרת הרכיב הכמותי הועבר שאלון למשתתפי התוכנית בכיתות י"ב-י"ד (היענות של 65% מתוך משתתפי התוכנית בכיתות אלו) בחודשים פברואר-אפריל בשנת הלימודים תשע"ז; כמו כן נעשה בשלב זה מחקר איכותני שכלל 3 קבוצות מיקוד של תלמידי י"ב ו-3 קבוצות מיקוד של תלמידי י"ג-י"ד, ורואיינו 4 רכזות. בשתי שנות המחקר נאספו ורוכזו נתונים על מספר משתתפי התוכנית לאורך השנים ומספר התלמידים שקיבלו דיפלומה, וזאת מתוך מידע שהעבירו רכזי מנט"ה למנהלת התוכנית ב"אשלים"; כמו כן נערכו מפגשים עם מנהלי התוכנית ב"אשלים" והועבר להם המידע שנאסף במסגרת המחקר, כחלק ממערך המחקר של הערכה מעצבת.

ממצאים: מנט"ה היא תוכנית צומחת, שגם בשנתה השישית נתונה בתהליכי עיצוב ושינוי. לאורך שנות המחקר חלו שינויים בהרכב השותפים: מנהלי התוכנית באשלים התחלפו, בתי הספר המקצועיים עברו מפיקוח משרד הכלכלה לפיקוח משרד העבודה והרווחה, וחלק מבעלי התפקידים התחלפו. שינוי נוסף חל בהרכב המשתתפים בתוכנית: התוכנית יצאה לדרך בשנת תשע"ג עם 3 בתי ספר והמכללות הצמודות להם, ונכון לשנת תשע"ח משתתפים בתוכנית 7 בתי ספר ו-5 מכללות צמודות להם וישנו ליווי של רכז גם לתלמידים בוגרי בית הספר שהשתתפו בתוכנית מנט"ה בתיכון גם במכללות שאינן צמודות לבתי ספר. בשנותיה הראשונות התוכנית פעלה בעיקר בכיתות י"ב-י"ד; עם השנים התרחבה גם לכיתות י"א ו-י"ב בתיכון וכן למגמות לימוד נוספות.

כוח האדם הפועל במסגרת התוכנית מורכב מרכזת בחצי משרה ש"אשלים" ו"הזנק" ממנים, שהיא המוציאה לפועל הלכה למעשה של התוכנית והאחראית למעקב ולליווי הרגשי של התלמידים. הרכזות יכולות להיות מגויסות מתוך צוות בית הספר או מחוצה לו. מורי התוכנית, חלקם מורים המלמדים בבית הספר או במכללה וחלקם מורים חיצוניים המגויסים לתוכנית על ידי הרכזת. רכזת התוכנית עובדת בשיתוף פעולה עם רכז המכללה ועם הרכז הפדגוגי ו/או מנהל בית הספר.

מתוך הסקר, שהתייחס לתלמידי י"ב, י"ג ו-י"ד עולה שכמעט כל משתתפי התוכנית הם בנים (97%), נולדו בישראל (97%), וכשני שלישים שייכים למגזר היהודי (64%). רוב אימהותיהם סיימו 12 שנות לימוד (90%); מעטות סיימו לימודים במכללה או אוניברסיטה (14%). המגמות העיקריות שבהן לומדים משתתפי התוכנית הן חשמל (45% מהתלמידים) לצד אוטוטרניקה (35% תלמידים נוספים). שאר התלמידים לומדים במגמות של מכוונות רכב, הנדסת מכוונות או מקצוע אחר. כמעט כל משתתפי התוכנית (95%) מדווחים כי הוריהם תומכים בהחלטתם להמשיך ללימודי י"ג-י"ד.

בכיתות י"ג-י"ד פונה התוכנית לכלל התלמידים, ואילו בין בתי הספר יש הבדלים באוכלוסיית היעד של התוכנית: בחלקם התוכנית פונה לכלל תלמידי המגמה (או המגמות) הרלוונטית להמשך ללימודי י"ג-י"ד, ובאחרים התלמידים המשתתפים בתוכנית הם קבוצה נבחרת, שלדברי המרואיינים הם תלמידים שמעוניינים להמשיך בלימודיהם במכללה, אך יש להם קושי להשלים את חובות הברורות הנדרשות לשם כך.

כאמור, לתוכנית שני רכיבים מרכזיים: סיוע לימודי ותמיכה רגשית-חברתית המורכבת מפעילות חברתית ופגישות עם רכזת התוכנית. מתוצאות הסקר שנערך בקרב תלמידי י"ב-י"ד עולה כי בכל אחד משלושת המענים המרכזיים של התוכנית (תגבור לימודי, פעילות חברתית ופגישות עם הרכזת) משתתפים כ-70% מתלמידי התוכנית; 40% מהתלמידים דיווחו כי השתתפו בכל שלושת המענים.

הסיוע הלימודי ניתן בעיקר לתלמידי י"ב-י"ד, ומשתתפים בו רוב תלמידי התוכנית (84% השתתפו בשיעורי התגבור במהלך השנה), וכרבע מהם (23% מהתלמידים שהשתתפו בתגבור) ציינו כי הם זקוקים לסיוע נוסף, בעיקר מקרב תלמידי י"ג-י"ד.

מהסקר לתלמידי י"ב-י"ד עולה כי רוב התלמידים שקיבלו גם את התמיכה הרגשית-חברתית (84%) נפגשו עם רכזת התוכנית במהלך השנה. רובם היו תלמידי המכללה. הבדל זה בין תלמידי התיכון לתלמידי

המכללה מוסבר בתפקיד השונה שממלאת הרכות עבור תלמידי התיכון לעומת תלמידי המכללה. בעוד שבתוכן יש לתלמידים מחנך או מחנכת כיתה המלווה אותם, במכללה החוסר בתפקיד מקביל מתמלא פעמים רבות על ידי רכזת מנט"ה.

הפעילויות החברתיות מגוונות וכוללות פעילויות-חוץ להעשרה והפגה, סיורים במפעלים ובבסיסי צבא, שיעורי חינוך וסדנאות וכן פעילות עם הורים. לא בכל המסגרות ניתנות פעילויות מכל המגוון, ולא בכל הפעילויות משתתפים כל התלמידים: יש למשל פעילויות המיועדות לשכבת גיל מסוימת או למגמת לימוד מסוימת. בסקר ציינו 76% ממשתתפי התוכנית כי השתתפו לפחות פעם אחת בשנה (תשע"ז) בפעילות חברתית כלשהי, בעיקר בפעילויות-חוץ והפגה (47%) ובסיורים לתעשייה או לבסיסי צה"ל (31%).

התוכנית הגדירה שתי מטרות מרכזיות: העלאת אחוז תלמידי י"ב הממשיכים ללימודים במכללה והעלאת אחוז תלמידי המכללה המסיימים את לימודיהם עם דיפלומה (טכנאי או הנדסאי). מהנתונים שנאספו במחקר עולה כי 50% מתלמידי י"ב שהשתתפו בתוכנית מנט"ה בשנת תשע"ו המשיכו בשנת תשע"ז ללימודי י"ג; 58% מתלמידי מנט"ה שבשנת תשע"ו היו בכיתה י"ג סיימו את לימודיהם עם דיפלומה. מאפייני הפעלת התוכנית אינם מאפשרים לייחס להשפעת התוכנית את שיעור הממשיכים ללמוד במכללה ואת שיעור המסיימים את הלימודים עם דיפלומה.

עיקר הקשיים היו היעדר מעקב מסודר של מפעילי התוכנית, אחר תלמידים, לאורך זמן; שינויים בין השנים בהרכב בתי הספר והמכללות המשתתפים בתוכנית; שינויים בין השנים במאפייני בתי הספר והמכללות המשתתפים בתוכנית; סלקטיביות התוכנית בבחירת אוכלוסיית היעד; שינויים בין השנים באוכלוסיית היעד של התוכנית בבתי הספר; הבדלים בין בתי הספר והבדלים בין המכללות המשתתפות בתוכנית; היעדר מידע על המצב טרם הפעלת התוכנית; והיעדר קבוצת השוואה.

שביעות רצון, תרומות נתפסות וכיווני פעולה להמשך: לפי תפיסת המרואיינים, תוכנית מנט"ה היא תוכנית תוספתית המסייעת לקידום התלמידים בבתי הספר במערכת החינוך המקצועי. כמעט כל התלמידים שענו על השאלון הביעו שביעות רצון רבה או רבה מאוד (91%) מהשתתפותם בתוכנית, ואחוז גבוה במיוחד מהמשתתפים בסיוע הלימודי (85%-90%) דיווחו על שביעות רצון רבה או רבה מאוד מיישומם. בקבוצת המיקוד ציינו תלמידים רבים שימליצו לחבריהם להשתתף בתוכנית.

התרומות המרכזיות של התוכנית כפי שבעלי מקצוע שרואיינו במחקר רואים אותן הן התרומה להצלחה הלימודית של המשתתפים בתוכנית, ובעיקר לסיוע לתלמידים להשלים את חובותיהם בבחינות הבגרות, כמו גם התרומה לחיזוק תחושת המסוגלות ובניית תמונת העתיד של המשתתפים בה. צוין לחיוב גם תפקידה המשמעותי של הרכות במערך התמיכה הרגשי. תרומות נוספות הן תוספת המשאבים שהתוכנית מביאה איתה לבתי הספר, המלגות הניתנות לתלמידי המכללה המסייעות להם לממן את המשך לימודיהם וכן השינוי המערכתי בבית הספר ובמכללה, הכולל פתיחת מגמות והרחבת הלימודים במכללה.

מדברי המרואיינים השונים עולה כי תוכנית מנט"ה נכנסה לחלל משמעותי שהיה קיים בבתי הספר המקצועיים ובמכללות הטכנולוגיות, והיא תורמת רבות לקידום התלמידים ונותנת מענה לצרכים מרכזיים

של משתתפיה. לצד זאת, ממצאי המחקר מצביעים גם על תחומים שהמרואיניים דיווחו שיש בהם קושי וכי אפשר להמשיך ולשפר בהם את עבודת התוכנית: הגדרת אוכלוסיית היעד והתשומות הייעודיות, שמירה על יציבות בנוכחות התלמידים בתגבורים, מוכנות התלמידים למעבר למכללה והיקף התמיכה הנדרשת לתלמידי המכללה, הגדרת תפקיד הרכז והעומס על עבודתו ומיצוב התוכנית כתוכנית ייחודית.

סיכום: תוכנית מנט"ה הינה תוכנית ייחודית במערך התמיכה בבתי הספר שבפיקוח משרד הכלכלה/ העבודה והרווחה, ולפי המרואיניים במחקר זוהי התוכנית היחידה הנותנת מענה לתלמידי התיכון המעוניינים להמשיך ללימודי י"ג-י"ד במכללה. גם עבור תלמידי המכללות (כלומר, תלמידי כיתות י"ג-י"ד) מדובר במענה ייחודי שאלמלא התוכנית ככל הנראה לא היה ניתן להם כלל. לאור זאת, יש לתוכנית מקום חשוב ביותר בתמיכה וסיוע לתלמידים אלו, והמשך שיפורה ועיצובה כתוכנית מוגדרת ומובנית יחזק את יתרונותיה ויאפשר לתת מענים למכלול הצרכים שעלו במחקר.

דברי תודה

ברצוננו להודות לכל מי שסייע במחקר ואפשר את ביצועו: ליאיר קמייסקי, מנהל התוכנית ב"אשלים"; לעדי מרום, מנהלת הפרויקט כיום; ולנעמי חיו-קלרשטן, המנהלת הקודמת של הפרויקט. תודה מיוחדת לרכזות תוכנית מנט"ה, לתלמידים ולאנשי הצוות בבתי הספר על ששיתפו אותנו בניסיונם ובתובנותיהם וחלקו איתנו את חוויותיהם ותפיסותיהם.

אנו מודים לצוות מאירס-ג'וינט-ברוקדייל: לרעיה כהן על העריכה, לאוולין איבל על התרגום ולענת פרקו-טולדנו על ההבאה לדפוס.

תוכן העניינים

1	1. מבוא
3	2. מערך המחקר
3	2.1 מטרות ושאלות
3	2.2 שיטת המחקר
6	3. ממצאים
6	3.1 מאפייני בתי הספר בפיקוח משרד העבודה והתלמידים הלומדים בהם
9	3.2 יישום התוכנית
23	3.3 הישגי התלמידים שהשתתפו בתוכנית
25	3.4 שביעות רצון מהתוכנית ותפיסות על תרומתה
31	3.5 אתגרים בהפעלת התוכנית וכיווני פעולה להמשך
37	4. דיון מסכם
40	מקורות
41	נספח - שאלון המחקר

רשימת הלוחות

4	לוח 1 : סיכום מקורות המידע האיכותני שנאסף במחקר – שלב ראשון (תשע"ו)
4	לוח 2 : סיכום מקורות המידע האיכותני שנאסף במחקר – שלב שני (תשע"ז)
6	לוח 3 : פירוט הנושאים בשאלון

רשימת התרשימים

14	תרשים 1 : דיווח תלמידי י"ב-י"ד על תמונת העתיד שלהם לפי תפיסתם
15	תרשים 2 : דיווח תלמידי י"ב-י"ג על השתתפותם במעני התוכנית
18	תרשים 3 : דיווח תלמידי י"ב-י"ד על הגעה לשיעורי התגבור הלימודי במהלך השנה
20	תרשים 4 : דיווח תלמידי י"ב-י"ד על תדירות פגישות עם רכזת התוכנית במהלך השנה
22	תרשים 5 : דיווח תלמידי י"ב-י"ד על השתתפותם בפעילויות חברתיות בשנת הלימודים
26	תרשים 6 : דיווח תלמידי י"ב-י"ד בשאלה עד כמה היו שבעי רצון מיישום היבטים של הסיוע הלימודי
29	תרשים 7 : דיווח תלמידי י"ב ותלמידי י"ג-י"ד על מידה רבה או רבה מאוד של תרומת התוכנית בהיבטים שונים